

# Nuorten väliseen seksuaaliseen häirintään puuttuminen nuorisotyössä

*Ohjeita ohjaajille, vapaaehtoisille ja toiminnasta vastuussa oleville aikuisille*

## 1. Puutu

- a. Jos todistat seksuaalista häirintää, puutu siihen välittömästi kertomalla, ettei häirintää suvaita harrastuksessa. "Tuo ei ollut hauskaa. Täällä ei hyväksytä seksuaalista häirintää" "Hei, täällä ei homotella/huoritella ketään. Ymmärrätkö, mikä tuossa on väärin?"
- b. Kerro, että harrastuksen pitää olla sellainen paikka, jossa kaikkien on hyvä olla.

Seksuaalisuuteen kohdistuvat kommentit voivat loukata niiden kohteen lisäksi myös muita harrastuksessa olijoita.

## 2. Kuuntele ja selvitä

- a. Jos toimintaan osallistuva nuori kertoo sinulle seksuaalisesta häirinnästä, on tärkeää kuulla, miten nuori itse koki asian ja millaisia tunteita se hänessä herätti. Huomioi seksuaalista häirintää kokenut nuori antamalla hänen rauhassa kertoa, mitä on tapahtunut. Voit esittää tarkentavia ja avoimia kysymyksiä, jotka eivät johdattele nuorta. Hyviä esimerkkejä ovat:
  - Kerro lisää siitä mitä tapahtui?
  - Mitä sitten tapahtui?
  - Mitä tarkoittit, kun sanoit näin?
- b. Ota seksuaalinen häirintä vakavasti. Älä vähättele häirintää esimerkiksi vitsinä tai syyllistä häirinnän kohdetta.
- c. Puhu kaikille mukana olleille lapsille tai nuorille erikseen. Pyri selvittämään mahdollisimman tarkasti, mitä on tapahtunut.
- d. Kirjaa ylös, mitä on keskusteltu. Hyödynnä avoimia kysymyksiä ja vältä nuoren johdattelua.

- e. Kerro johdolle, mitä on tapahtunut, ja keskustele mahdollisista kurinpidollisista toimenpiteistä.
- f. Puhu mukana olleiden lasten tai nuorten vanhempien kanssa. Selvitä, onko lapsi tai nuori puhunut asiasta kotona tai esimerkiksi ollut haluton osallistumaan toimintaan, lähtemään harjoituksiin tai vältellyt nuorisotiloja.

### 3. Tue muutosta

Kun olet selvittänyt, mitä on tapahtunut, voit pyrkiä estämään seksuaalisen häirinnän jatkumisen tai toistumisen. Kiitä henkilöitä, jotka toivat seksuaalisen häirinnän esiin.

#### a) Tue seksuaalisen häirinnän kohdetta

- Kuuntele seksuaalisen häirinnän kohdetta. Vakuuta hänelle, että teet kaikkiesi auttaaksesi häntä.
- Kerro seksuaalisen häirinnän kohteelle, ettei häirintä ole hänen syytään. Jokaisella on oikeus koskemattomuuteen ja omiin rajoihin. Seksuaalista häirintää ei voi oikeuttaa vitsillä tai kutsua flirttailuksi.
- Miettikää yhdessä, miten voisi toimia, jos seksuaalista häirintää tapahtuu uudestaan. Nuori voi esimerkiksi käskeä häiritsijää lopettamaan, yrittää poistua paikalta tai kertoa valmentajalle.
- Kysy nuorelta, mitä voit tehdä, jotta hän tuntisi olonsa turvallisesti.

#### b) Puhu häiritsijän/häiritsijöiden kanssa

- Pysy rauhallisena. Älä korota ääntäsi.
- Jos häiritsijät ovat ryhmä lapsia tai nuoria, puhuttele heitä erikseen. Keskustele jokaisen vastuusta omaan käytökseen.
- Selitä, miksi häiritsijän käytös on seksuaalista häirintää. Kerro, miksi häirintä on vahingollista häirinnän kohteelle, sekä koko yhteisölle.

Muistuta, ettei seksuaalinen häirintä ole missään tilanteessa hyväksyttävää.

- Käytä minämuotoisia viestejä.
  - "Minä en salli sitä, että paikalla olevia kohdellaan tuolla tavalla."
  - "Minun mielestäni se, mitä olet sanonut, ei ollut hauskaa. Olen yllättynyt, että sanoit niin."
  - "Vaikka toivoisit toisen henkilön huomiota, ei ole ok toimia toisen seksuaalista itsemääräämisoikeutta loukkaavasti."
- Keskustele häiritsijän kanssa siitä, miksi hän on häirinnyt. Mitä hän toiminnallaan tavoitteli? Jos loukkaava käytös on tarkoitettu vitsiksi, keskustele muista tavoista käyttää huumoria. Jos tarkoitus oli osoittaa kiinnostusta, kerro flirttailun ja seksuaalisen häirinnän eroista. Flirttailu on aina molemminpuolista. Jokaisella on oikeus omiin rajoihin.
- Yritä ymmärtää syitä, jotka ovat seksuaalisen häirinnän taustalla. Kyse voi olla myös ongelmista nuoren kotona. Jos tilanne kotona huolestuttaa sinua, voit ottaa yhteyttä oman alueen päivystävään lastensuojelun [sosiaalityöntekijään](#) ja kysyä neuvoa.
- Muita syitä seksuaaliseen häirintään voi olla halu kuulua porukkaan, kavereiden käytöksen kopioiminen, huomion toivominen tai paremmuuden tunteminen kohteeseen nähden.
- Sovi, miten häiritsijä tai häiritsijät muuttavat käyttäytymistään jatkossa.
- Älä leimaa lasta tai nuorta. Leimat voivat vaikeuttaa nuoren kasvamista ja käytöksen korjaamista.
- Kerro, että tilannetta seurataan, ja että hänellä/heillä on nyt mahdollisuus muuttaa käyttäytymistään.
- Puhu häiritsijän vanhempien kanssa tilanteesta, jotta he voivat tukea lasta tai nuorta muuttamaan käyttäytymistään.

#### 4. Tarkista ja hae tukea

Tarkista muutaman viikon päästä häirityltä, onko tilanne muuttunut. Jos tarvitset lisätukea ja konsultaatioapua, ota yhteys koulupsykologiin, koulukuraattoriin tai muihin ammattilaisiin, joilla on asiantuntemusta seksuaalisesta häirinnästä. Voit olla myös yhteydessä [Et ole yksin](#) -palveluun.

#### 5. Ennaltaehkäise seksuaalisen häirinnän uusiutumista

Käy läpi seksuaalisen häirinnän ennaltaehkäisyn askeleet ryhmäsi kanssa Et ole yksin -palvelun [ohjeen](#) avulla.

#### Lähteet:

- Ei meidän koulussa: <http://www.eimeidankoulussa.fi/>
- [Safeguarding athletes from harassment and abuse in sport IOC Toolkit for IFs and NOCs](#)
- <https://www.ouka.fi/pitkakankaan-koulu/seksuaaliseen-hairintaan-puuttuminen?accordion=accordion-28814>
- [Ohjeita-sosiaalitoimelle-lapsen-tai-nuoren-haastattelemiseksi-2022.pdf](#)